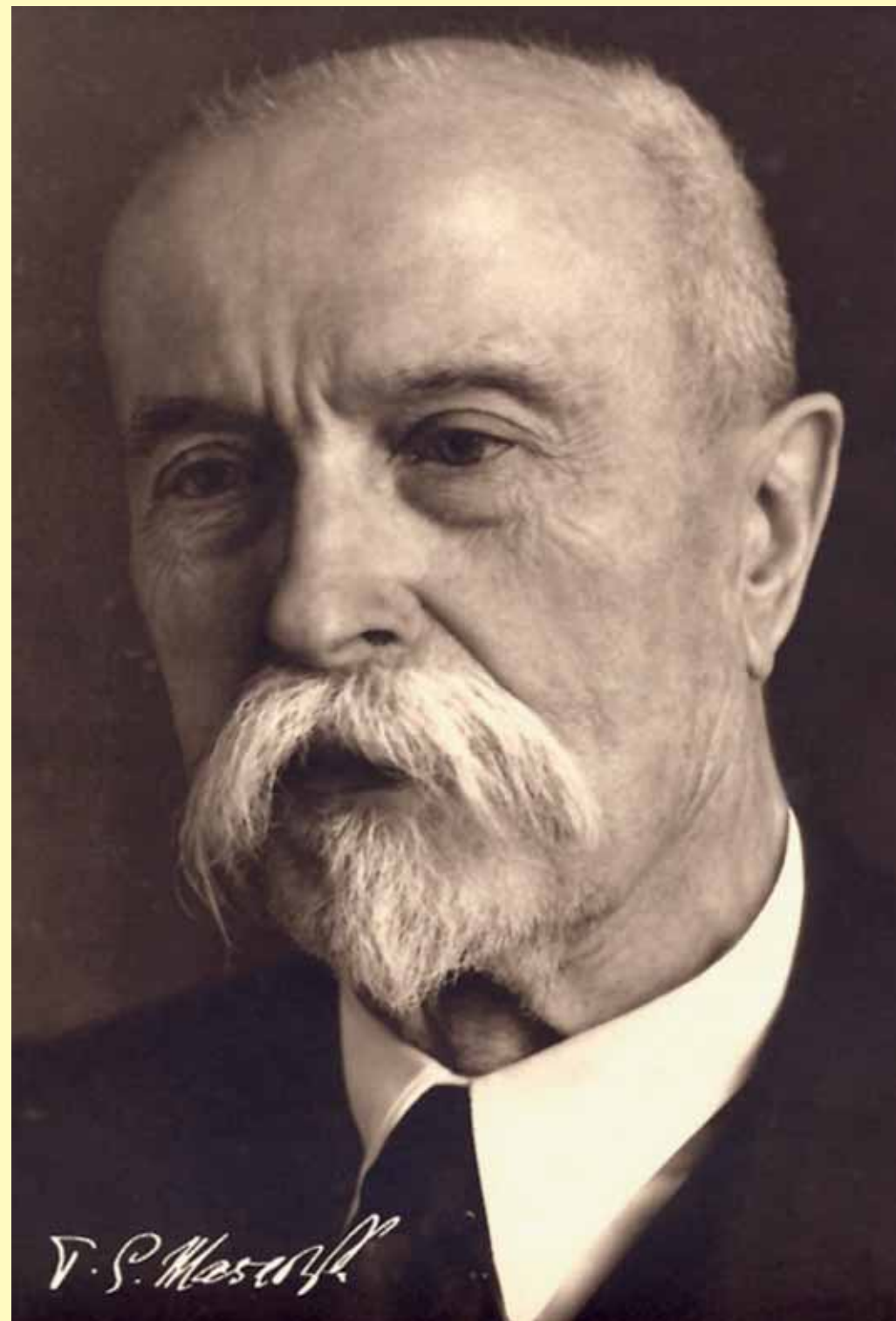
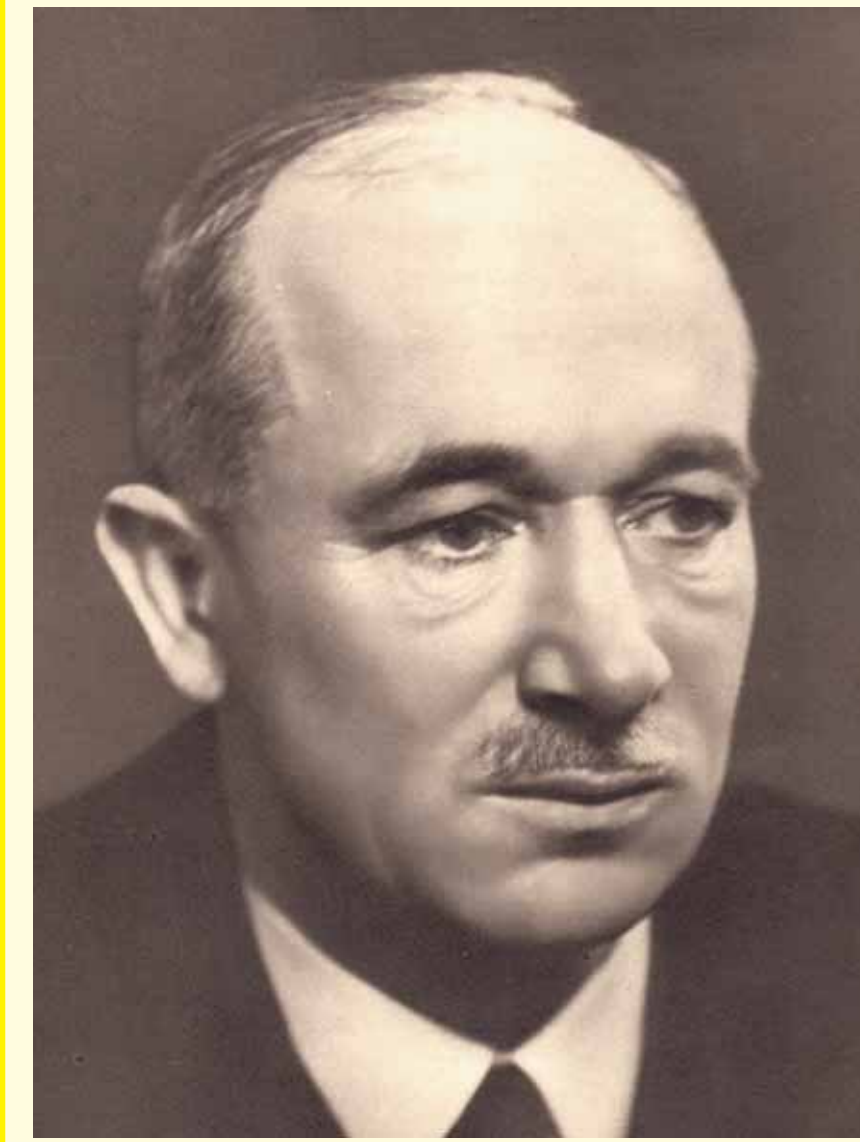

Parlamentní politická reprezentace v období 1. republiky

Tomáš Garrigue MASARYK
(7. 3. 1850–14. 9. 1937)

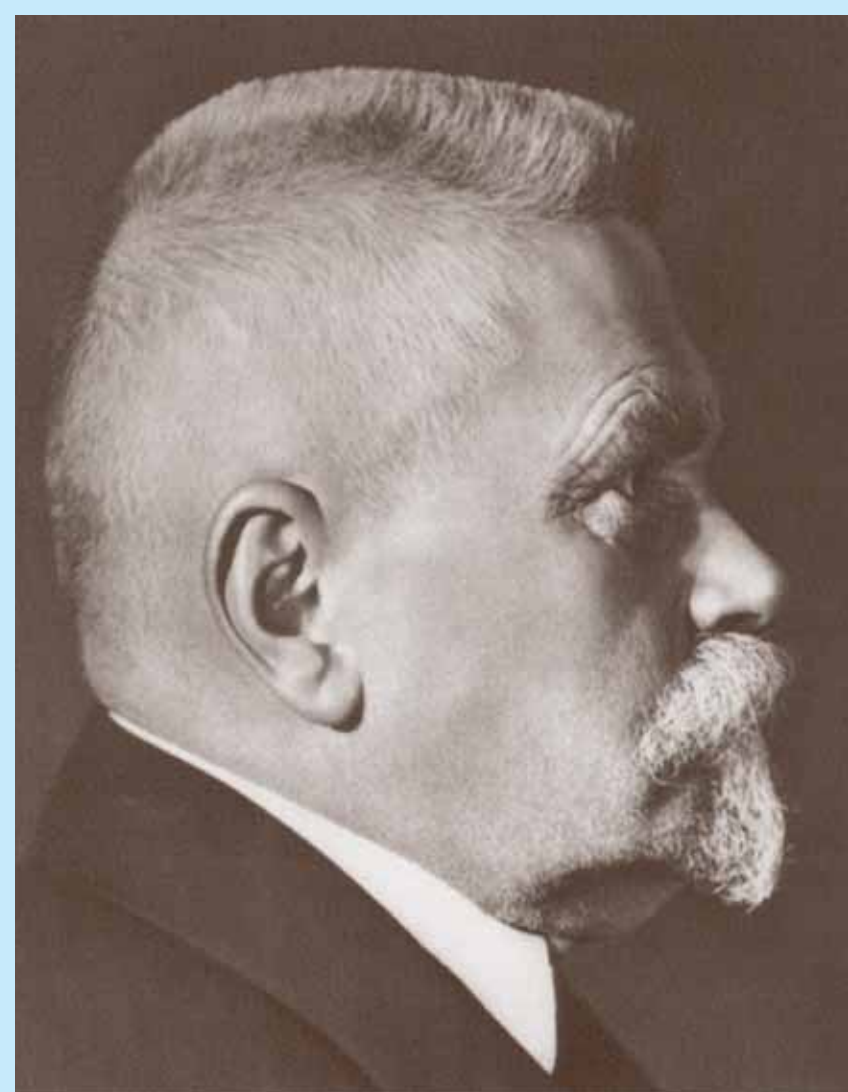
Jedna z nejvýznamnějších postav moderních českých, respektive československých dějin. Masaryk byl významným filozofem, sociologem, vědcem, pedagogem a v neposlední řadě také politikem. Patřil k zakladatelům československého státu, byl zvolen prvním prezidentem Československé republiky. Známým se stal nejdříve díky působení na akademické půdě. Od roku 1882 přednášel na pražské univerzitě filozofii, logiku a sociologii. V měsíčníku Athenaeum, který založil, vedl boj proti pravosti Rukopisů, později kritizoval také antisemitismus v souvislosti s Hilsnerovou aférou. Společně s J. Kaizlem a K. Kramářem formuloval politický směr – realismus. Před vznikem Československa byl poslancem vídeňské říšské rady a postupně začal kritizovat politická rozhodnutí vídeňské vlády. Původně zastával názor o možné reformě monarchie na bázi vzniku autonomních států. Po vypuknutí první světové války odešel Masaryk do zahraničí. Stal se vůdčí postavou zahraničního odboje proti Rakousku – Uhersku, zasloužil se o vznik československých legií, pracoval na zviditelnění českého národa a postupně získával podporu významných představitelů velmocí ve věci vzniku samostatného českého státu. Postupně se k Masarykovi připojili E. Beneš a M. R. Štefánik. Během cesty do USA, při které přesvědčoval prezidenta Wilsona o oprávněnosti požadavků národů rakouské monarchie, podepsal společně s představiteli amerických Čechů a Slováků tzv. Pittsburskou dohodu (30. května 1918) o vzniku společného státu. Stal se předsedou prozatímní československé vlády v zahraničí a následně zformuloval Washingtonskou deklaraci (Deklarace nezávislosti československého národa z 18. října 1918) požadující úplnou samostatnost Čechů a Slováků. 14. listopadu 1918 byl za nepřítomnosti zvolen Národním shromážděním prvním československým prezidentem. Opakovaně byl do téže funkce zvolen v letech 1920, 1927 a 1934. Jako výrazná osobnost nově vzniklého státu se stal po celou dobu svého života jeho vůdčí postavou a významnou měrou se podílel na konsolidaci nové republiky na bázi parlamentní demokracie. Kolem jeho osoby se zformovala politická skupina Hradu. Ze zdravotních důvodů se Masaryk 14. prosince 1935 vzdal postu prezidenta a zůstal až do své smrti na zámku v Lánech. Vzhledem ke svým zásluhám je často nazýván „Prezident Osvoboditel“. Masaryk je autorem mnoha významných filozofických, sociologických i politologických děl. Z celé řady titulů jmenujme např. Českou otázku, Naši nynější krizi, Ideály humanitní, Otázku sociální, Rusko a Evropa, Světovou revoluci nebo Novou Evropu.

Edvard BENEŠ
(28. 5. 1884–3. 9. 1948)

Edvard Beneš patří mezi přední československé politiky 20. století. Za první světové války se aktivně zapojil do domácího a zejména zahraničního odboje, byl jedním z nejbližších spolupracovníků T. G. Masaryka. Významnou měrou se zasloužil o mezinárodní uznání nově vzniklého Československa, byl uznávaným evropským diplomatem. Po skončení první světové války zastupoval ČSR na mírové konferenci v Paříži. Po celou dobu první republiky byl hlavním tvůrcem československé zahraniční politiky, v letech 1918–1935 ministr zahraničí. Stál také u zrodu Společnosti národů. V letech 1921–1922 byl předsedou vlády, v letech 1919–1926 a 1929–1935 poslanec Národního shromáždění. V letech 1923–1935 člen Československé strany národně socialistické. Patřil mezi čelné představitele tzv. skupiny Hradu. Po abdikaci T. G. Masaryka byl 18. prosince 1935 zvolen druhým československým prezidentem. V září 1938 Beneš přijal pod nátlakem a hrozbou války ze strany nacistického Německa mnichovskou dohodu. 5. října 1938 Edvard Beneš abdikoval a odešel do exilu. Roku 1940 vytvořil v Londýně exilovou vládu, která byla spojenci uznána jako oficiální reprezentace Československa, v letech 1940–1945 byl exilovým prezidentem. Do vlasti se vrátil po skončení druhé světové války, ve funkci prezidenta byl potvrzen 28. října 1945 a znovu zvolen v červnu 1946. V únoru 1948 už nemocný Beneš podlehl komunistickému nátlaku a přijal demisi dvanácti ministrů nekomunistických stran. Následně jmenoval Klementem Gottwaldem navržené členy „rekonstruované“ vlády. V květnu 1948 odmítl podepsat nově vytvořenou Ústavu 9. května a 7. června 1948 abdikoval. Zemřel 3. září 1948 ve své vile v Sezimově Ústí.

Karel KRAMÁŘ
(27. 12. 1860–26. 5. 1937)

Karel Kramář byl čelným politikem, právníkem a národohospodářem. Vůdčí politikou osobností se stal již před první světovou válkou, kdy působil jako poslanec říšské rady. Za války byl představitelem domácího protirakouského odboje, za což byl roku 1915 zatčen, odsouzen k trestu smrti a následně amnestován po nástupu Karla I. na rakouský trůn. Několikrát stanul v čele

mladočeské strany. Roku 1918 předseda Národního výboru československého. V letech 1918 až 1919 byl prvním československým předsedou vlády. Byl také vedoucím československé delegace na mírové konferenci v Paříži (1919–1920), kde prosazoval možnost intervence velmocí do Ruska za účelem sesazení bolševické vlády. V letech 1918–1935 byl předsedou jedné z vlivných prvorepublikových stran – Československé národní demokracie. Od roku 1935 předseda Národního sjednocení (strana vzniklá sloučením tří nacionálních pravicových stran).

Antonín ŠVEHLA
(15. 4. 1873–12. 12. 1933)

Jeden z pěti mužů 28. října. Od roku 1909 předseda tzv. agrární strany, která se po vzniku samostatného Československa zařadila mezi nejsilnější politické strany. V letech 1918–1920 vykonával funkci ministra vnitra. Měl velký podíl na vybudování a konsolidaci nově vzniklého státu, zasloužil se také o jeho poválečný rozvoj. Jestliže Beneš reprezentoval stát především na diplomatickém poli, Švehla platil za mistra vnitřní politiky. Nevyhledával okázalé výstupy na politických tribunách, daleko více byl režisérem politické scény. Podílel se na vytvoření tzv. Pětky (seskupení sdružující představitelů nejvýznamnějších státoprvních stran v období první republiky). V letech 1922–1929 byl předsedou tří československých vlád (1922–1925, 1925–1926, 1926–1929).

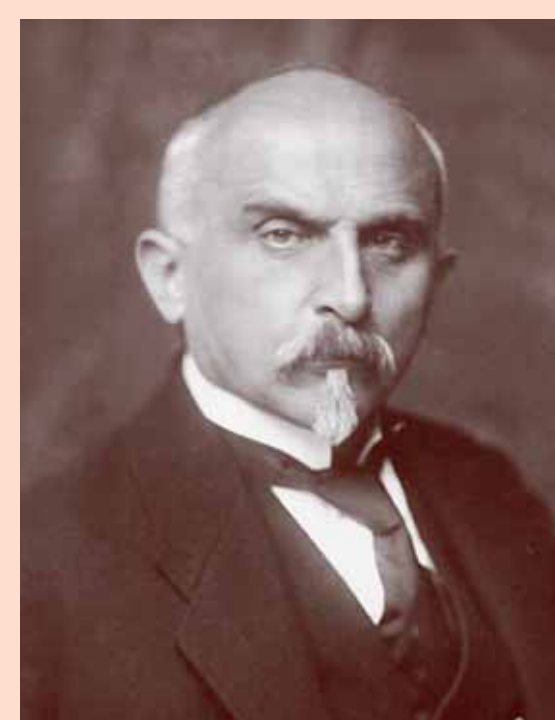
Jan ŠRÁMEK
(12. 8. 1870–22. 4. 1956)

Msgr. Šrámek byl v letech 1907–1918 poslancem říšské rady ve Vídni. Roku 1919 se zasloužil o vznik Československé strany lidové (ČSL), v níž sjednotil křesťanské proudy. Byl také jejím dlouholetým předsedou. V období první republiky poslanec Národního shromáždění a ministr ve většině československých vlád, patřil také mezi členy tzv. Pětky. Po okupaci odešel do emigrace, v letech 1940–1945 byl předsedou exilové vlády v Londýně. V letech 1945–1948 byl náměstkem předsedy vlády. Spolu s ostatními ministry demokratických stran podal 20. února 1948 demisi. V březnu 1948 byl při pokusu o odchod do zahraničí zadržen a poté byl až do své smrti komunistickým režimem vězněn.

Vlastimil TUSAR
(18. 10. 1880–22. 3. 1924)

Novinář a významný představitel Čs. sociální demokracie se již v době Rakouska-Uherska zařadil mezi důležité politické osobnosti. Působil jako poslanec vídeňské říšské rady a v roce 1917 se stal jejím místopředsedou. V roce 1919 byl jmenován předsedou vlády tzv. rudo-zelené koalice a v čele vlády zůstal i po parlamentních volbách v roce 1920, v nichž sociální demokracie zvítězila. Především díky nejednotnosti ve vlastní straně však byla jeho vláda nucena podat ještě v tomtež roce demisi. Tusar poté zastával až do své smrti post čs. velvyslance v Berlíně, kde usiloval o zlepšení československo-německých vztahů.

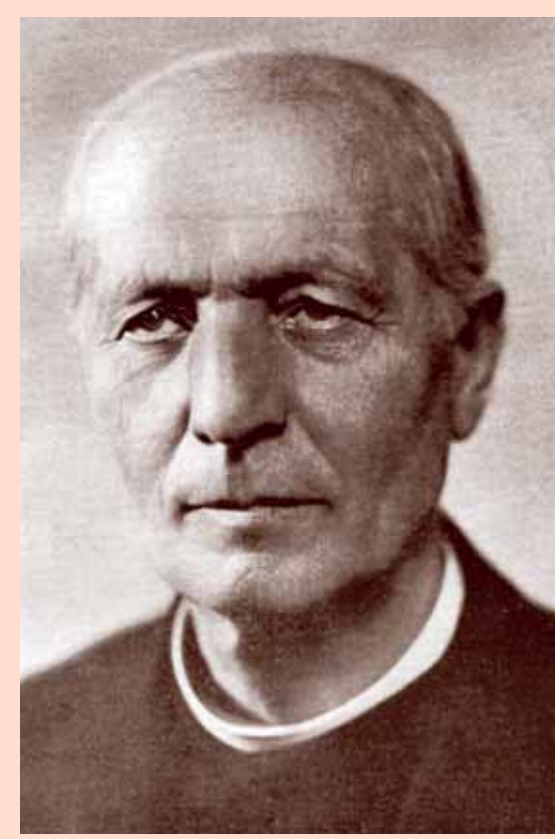
Alois RAŠÍN
(18. 9. 1867–18. 2. 1923)

Český politik a národohospodář, jeden z mužů 28. října. Za války byl za svou činnost v domácím odboji zatčen, odsouzen k trestu smrti a stejně jako ostatní vrcholní představitelé domácího protirakouského odboje amnestován po nástupu Karla I. Je autorem prvního československého zákona – Zákona o vzniku československého státu z 28. října 1918. Stal se významným členem Československé národní demokracie a dvakrát stanul v čele ministerstva financí. Měl velký podíl na vybudování Československa a zejména na stabilizaci financí po první světové válce. 5. ledna 1923 na něj byl anarchistou Šoupalem spáchán atentát, jehož následkům podlehl o měsíc později.

Robert MAYR-HARTING
(13. 9. 1884–12. 3. 1948)

Nedílnou součástí politické reprezentace první republiky byli představitelé německých stran, jež zastupovaly více než 3 miliony občanů hlásících se k německé národnosti. Od striktně negativního postoje k nově vzniklému státu se po stabilizaci poměrů podařilo získat část stran ke spolupráci při řízení státních záležitostí. Významnou pozici mezi těmito tzv. aktivisty zaujímal Robert Mayr-Harting, předseda Německé křesťansko-sociální strany lidové. Do světa politiky zamířil z akademické sféry. Působil jako profesor práva na německé části pražské univerzity, v jejímž čele stál po vzniku ČSR i jako rektor. V roce 1922 na sjezdu strany prosadil smířlivou politiku lidové strany vůči československému státu. Po vstupu německých politických stran do vlády tzv. panské koalice v roce 1926 se stal na tři roky ministrem spravedlnosti. I po odchodu z vlády patřil ke státoprvním opozici a odmítal spolupráci s Henleinovou Sudetoněmeckou stranou. Spolu s ostatními zákonodárci strany však v roce 1938 nakonec vstoupil do poslaneckého klubu Henleinovy strany.

Andrej HLINKA
(27. 9. 1864–16. 8. 1938)

Katolický duchovní se aktivně zasazoval o práva slovenského národa v boji s maďarským centralismem již během éry rakousko-uherské monarchie. Pro svá veřejná vystoupení byl rovněž v Segedíně vězněn. Během první světové války se jednoznačně vyslovil pro rozchod Slováků s Uherskem a orientaci na společný československý stát. Patřil mezi iniciátory a signatáře Martinské deklarace z 30. října 1918, která prohlásila slovenský národ za část jednotného česko-slovenského národa. Po vzniku Československé republiky stanul Hlinka v čele obnovené Slovenské lidové strany (od roku 1925 Hlinkova slovenská lidová strana). Vedle konfesijních požadavků se stal ústředním bodem programu požadavek politické autonomie Slovenska, čímž se strana dostávala do střetu s vládní mocí a slovenskými čechoslovakistickými politiky. Pod Hlinkovým vedením se lidová strana stala nejsilnějším uskupením na Slovensku, její ministři zasedli ve vládě v letech 1927–1929. Během třicátých let vedla strana radikální opoziční politiku.